

UDK 811.163.6'366.52'374.2

Saška Štumberger

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

saska.stumberger@ff.uni-lj.si

SLOVARSKA OBRAVNAVA SAMOSTALNIKOV ZA POIMENOVANJE OSEB

Poimenovanja oseb in njihova slovarska obravnava se razlikujejo glede na to, ali poimenujejo osebe po bioloških ali družbenih funkcijah in dejavnostih. Predstavljena so spolno nezaznamovana poimenovanja oseb in tvorjenost spolno specifičnih poimenovanj za ženske osebe, kot jih kaže gradivo v splošnih razlagalnih slovarjih, in sicer v obeh izdajah *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* in v *Slovarju novejšega besedja slovenskega jezika*.

Ključne besede: slovenščina, slovnični spol, ženske, generični spol, slovaropisje

The article presents the dictionary treatment of nouns denoting persons in the Slovenian standard language. Names of persons and their dictionary treatment differ according to whether persons are named according to their biological or social functions and actions. Gender-neutral naming of persons, names meanings, and forms in gender-specific naming of female persons are presented based on materials in general interpretative dictionaries—in the two editions of the *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (Dictionary of standard Slovenian language) and in the *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika* (Dictionary of new Slovenian words).

Keywords: Slovenian language, grammatical gender, women, generical gender, lexicography

1 Poimenovanje oseb v slovenskem knjižnem jeziku

Slovenščina spada med spolno občutljive jezike, saj ima kategorijo spola izraženo pri samostalniku, pridevniku, glagolu in zaimku. V povedi *Študentka ji je podarila novo knjigo* je ženski slovnični spol izražen pri vseh besedah z izjemo pomožnega glagola *biti* za tvorjenje preteklika. Možnosti za izražanje kategorije spola se potrjujejo tudi v besedotvornem sistemu, ki ponuja veliko možnosti za tvorjenje poimenovanj ženskih oseb.

V slovenščini imajo vsi samostalniki določen slovnični spol; tudi tisti, ki poimenujejo neživo. Za poimenovanja, ki se nanašajo na »žensko kot biološko bitje« (Vidovič Muha 1997: 70), imamo besedotvorno nepovezane lekseme, pri katerih ima »poimenovanje moškega [...] dopolnjevalni protipomenski par v poimenovanju ženske: *ženska – moški, žena – mož, deklica – deček, mati – oče*« (prav tam). Pri poimenovanjih oseb se slovnični spol »ne ujema nujno z biološkim (*dekle* – jezikovno srednji ali ženski, biološko ženski spol) oziroma lahko en jezikovni spol označuje nanosnike obeh bioloških spolov (*priča* – jezikovno ženski, biološko oba spola, *bitje, dete* – slovnično srednji, biološko oba spola, *otrok* – slovnično moški, biološko oba spola)« (Marvin 2018).

Podobno je v razpravi o spoljenju nemškega jezika v Avstriji napisal jezikoslovec Heinz-Dieter Pohl (2015): »Izraz *genus* (= slovnični spol) moramo jasno ločevati od biološkega spola (latinsko *sexus*), kajti slovnični spol razvršča samostalnike v slovnici (npr. *der Mensch* 'človek', *die Sonne* 'sonce', *das Kind* 'otrok'), biološki spol pa razvršča živa bitja (*oče, mati* oz. *bik, krava*).«

Poimenovanja oseb kot bioloških bitij je smiselno ločevati od poimenovanj oseb po družbenih funkcijah in dejavnostih. Primer takega poimenovanja je tvorjenka *učitelj*, ki jo nemški jezikoslovec Peter Eisenberg (2018) opiše tako:

Učitelj (nemško *Lehrer*) je sestavljen iz dveh delov, iz glagolske podstave *uči-* (nemško *lehr-*) in sufiksa *-telj* (nemško *-er*), s katerim tvorimo samostalniki moškega spola s pomenom 'oseba, ki uči'. Poznamo tudi primere rabe, pri katerih beseda ne označuje delujoče osebe, ampak moške delujoče osebe. Posebno ko se učitelj pojavlja skupaj z učiteljico, npr. v povedih kot *Učiteljice zaslužijo enako kot učitelji* ali v dvojicah kot *učiteljice in učitelji* so ženske osebe postavljene nasproti moškim.

Pri poimenovanju oseb po družbenih funkcijah in dejavnostih nimamo izrazno samostojnih nadpomenk kot pri poimenovanjih po bioloških funkcijah, npr. *oče* in *mama* imata nadpomenko *starši*. Nezaznamovanost slovničnega spola se v slovarskih razlagah kaže z rabo spolno nezaznamovanega zaimka *kdor* ali nadpomenk *oseba* in *bitje*. V razlagalnem Slovarju slovenskega knjižnega jezika 2 (v nadaljevanju SSKJ2) imamo naslednje razlage: *učitelj* je »kdor (poklicno) uči, poučuje«, ¹ *ántijunák* »1. negativna ali nedejavna glavna literarna oseba v nasprotju z aktivno delujočim junakom«, ² *bog* »1. ed., v enoboštvu nadnaravno bitje, ki je ustvarilo svet in ki posega v njegov razvoj«. ³

V slovenščini so ženske osebe lahko poimenovane s samostalniki moškega slovničnega spola, npr. *učitelj*, kajti samostalniki moškega slovničnega spola ne označujejo izključno moških. Za poimenovanje oseb po družbenih funkcijah in dejavnostih imamo poleg spolno nezaznamovanih samostalnikov tudi možnost tvorjenja izrazno samostojnih poimenovanj samo za ženski spol, npr. *učiteljice*, medtem ko posebnih poimenovanj za izključno moške osebe nimamo. Podobno je v nemščini, Peter Eisenberg (2017) pa o tem pravi: »Ženske so jezikovno vidne dvakrat, moški enkrat.«

Tudi v primerih, ko ženske v določenih poklicih prevladujejo, zanje uporabljamo moška slovnična poimenovanja, kot kaže naslov časopisnega članka *Učitelji in vzgojitelji* bodo stavkali za valentinovo (STA, Marko Rabuza 2017).

¹ V SSKJ2 ima v razlagi zaimke *kdor* v razlagi 3814 gesel, npr.: *abecedar1, abonent, aboniranec, absolvent, abstinent, adapter2, adept, administrator, adolescent, adoptant, adoptiranec, adrenalinec, adresant, advokat, aeronavt, aferist, aforist, agent, agitator*. Napredno iskanje na Franu pokaže, da je 3629 gesel moškega slovničnega spola, 90 ženskega, 20 pa srednjega. Pri samostalnikih ženskega in srednjega spola gre velikokrat za neprve in/ali ekspresivne pomene, npr. *blebetulja, žlabudra, žolna; dremalo, vreščalo, živinče*. Seštevek po spolih se ne ujema s skupnim številom, kaže pa razmerja med slovničnimi spoli.

² V SSKJ2 je 252 gesel z besedo *oseba* v razlagi; 134 jih je moškega spola, 56 ženskega, 13 srednjega. Seštevek po spolih se ne ujema s skupnim številom, kaže pa razmerja med slovničnimi spoli.

³ V SSKJ2 je 150 gesel z besedo *bitje* v razlagi; 76 jih je moškega spola, 55 ženskega, 12 srednjega. Seštevek po spolih se ne ujema s skupnim številom, kaže pa razmerja med slovničnimi spoli.

Za poimenovanja oseb po družbenih funkcijah in dejavnostih uporabljamo ženske slovnične oblike za označevanje izključno ženskih oseb, pri čemer pa je v takih primerih mogoča tudi moška slovnična oblika, npr. »*ta ženska je arhitekt*« (Toporišič 1981: 89). Raziskava časopisov *Slovenski poročevalec* in njegovega naslednika *Dela* je za izbrane številke iz leta 1945, 1969 in 2000 pokazala, da je bila raba moških poimenovanj za znane ženske osebe pogosta zlasti leta 1945 (Umek 2008), za tako rabo Breda Pogorelec (1997: 5, opomba 8) meni, da »je bila v dveh stopnjah prenesena iz tujih jezikovnih vzorcev in tujih ideoloških podstav, sovjetske ruske in od tam srbohrvaške«.

2 Poimenovanja oseb v slovarjih

Ko govorimo o poimenovanjih za osebe v slovarjih, moramo upoštevati kriterije za sprejem gesel v slovar. V SSKJ je o poimenovanjih oseb napisano (§ 4): »Zaradi omejenega obsega v slovarju tudi ni glagolnikov, manjšalnic, svojilnih pridevnikov, abstraktnih samostalnikov, imen za delujoče (ženske) osebe ipd., če se le redko rabijo. Narediti jih je mogoče po splošnih jezikovnih zakonih.«

Enako je zapisano tudi v SSKJ2 (§ 5): »Glagolnikov, manjšalnic, svojilnih pridevnikov, abstraktnih samostalnikov, imen za delujoče (ženske) osebe ipd., če se ti rabijo sorazmerno redko, v slovarju ni. Narediti jih je mogoče po splošnih jezikovnih zakonih.«

Slovar novejšega besedja slovenskega jezika (v nadaljevanju SNB) se uporablja kot dopolnilo SSKJ, zato predvidevamo, da tudi zanj velja, da redko rabljenih izrazov za osebe ne navaja. SNB ima poseben kvalifikator človeško, ki nam omogoča iskanje poimenovanj za osebe. S takim kvalifikatorjem je označenih 862 gesel, od tega jih je 187 ženskega slovničnega spola (22 %) (Štumberger 2015: 101). Večje število poimenovanj moškega slovničnega spola lahko razložimo s spolno nezaznamovano rabo v besedilih in zgradbo slovarja, ki večbesedne lekseme, npr. *družinski zdravnik*, *državljan sveta*, ali tvorjenke navaja samo v moškem spolu, npr. *zloženke agroživilec*, *devetošolec*, *dvopredmetnik*, *ekopridelovalec*, *evrokomisar*, *evroparlamentarec*; sestavljenke *antijunak*, *eksminister*; izpeljanke *aboniranec*, *agresivec*, *agresivnež*, *arhivist*, *elitist*, *drogiranec* (prav tam: 101–102).

Pri slovarski analizi moramo torej upoštevati, da slovarji vseh samostalnikov ženskega slovničnega spola ne obravnavajo, kar pa še ne pomeni, da jih v knjižnem jeziku ni. Več kot 50 pojavitev imajo v korpusu Gigafida naslednja ženska poimenovanja, ki jih SSKJ2 ne navaja: *izganjalka* (903),⁴ *devetošolka* (147),⁵ *heteroseksualka* (62), *homoseksualka* (61)⁶ in *gostujoča profesorica* (118).⁷

⁴ Veliko število pojavitev v GF je povezano s serijo *Izganjalka vampirjev*.

⁵ Primerjava SSKJ in SSKJ2 pokaže, da je bila v SSKJ2 dodana osnovnošolka. Devetošolka je povezana s spremembo šolskega sistema – včasih je osnovna šola trajala osem let, danes devet, zato smo v SNB dobili *devetošolca*, ki pa je v slovarju ostal brez ženskega poimenovanja.

⁶ Število tvorjenk s sestavino *-seksualec* je v slovarjih naraslo. V SSKJ je obravnavan samo *homoseksualec*, v SNB pa so dodali še *bi-*, *hetero-*, *metro-* in *transseksualca* ter *bi-* in *transseksualko*. Na *homo-* in *heteroseksualko* so pozabili, dodani pa nista bili niti v SSKJ2.

⁷ Večbesedna poimenovanja v SSKJ in SSKJ2 niso samostojna gesla in so pogosto zapisana v moški slovnični obliki, tudi če se v besedilih pogosto uporabljajo, npr. *gorska kolesarka* ima v GF 274 pojavitev.

2.1 Izrazna podoba poimenovanj za osebe

Irena Stramljič Breznik (2010: 19) ugotavlja, da so v Slovensko-nemškem slovarju Maksa Pleteršnika (1894/5), Slovarju slovenskega knjižnega jezika in Novejši slovenski leksiki v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri tvorjenke s pomenom vršilca dejanja »najpogosteje moškega (*tisti+ž, ki govori > govorec*), redkeje ženskega (*tista+ž, ki doji > dojilja*) ali srednjega spola (*tisto+ž, ki godrnja > godrnjalo*)«.

Tipologijo poimenovanj ženskega slovničnega spola z razvrstitvijo po pomenskih skupinah in predstavitev obrazil je naredila Ada Vidovič Muha (1997: 70–76). Med zgledi so tudi primeri izglagolskih tvorjenk, ki se »zlasti v vlogi povedkovnika lahko uporabljajo za oba spola« (prav tam: 73), npr.: *-a: čvek-a, prismod-a, kurb-a, prič-a* [...]; *-ulja: klepet-ulja, blebet-ulja, čvek-ulja*; spolno nevtralnno pa lahko rabimo tudi tvorjenke srednjega spola, npr. z obrazilom »*-alo: gobezd-alo, čvek-alo, jezik-alo*«.

2.2 Spolno nezaznamovana raba samostalnikov

2.2.1 Moški slovnični spol

V jeziku je spolno nezaznamovana raba najpogosteje povezana z moškim slovničnim spolom, to pa lahko utemeljujemo »z vsaj izhodiščno manjšo morfemsko obremenjenostjo oblike za moški spol – z neke vrste jezikovno gospodarnostjo: vemo, da večina samostalnikov moškega spola sodi v 1. moško sklanjatev z večinsko glasovno prazno končnico (-*ø*) tip *brat-ø*: samostalniki so 'brez končnice', kot bi rekli nestrukturalni slovničarji, čeprav imajo vse končniške informacije (spol, sklon, število); večina samostalnikov ženskega spola pa sodi v 1. žensko sklanjatev z glasovno končnico -*a* tip *sestra*« (Vidovič Muha 1997: 77).

S feminističnim jezikoslovjem se od 70. let 20. stoletja naprej (Samel 2000: 10) pojavljajo zahteve po spremembi knjižnojezikovne rabe in trditve, da naj bi bile moške slovnične oblike krive, če določene poklice (preveč) povezujemo z moškimi osebami. V prej omenjenem obvestilu o stavki učiteljev in vzgojiteljev povezava med slovničnim in biološkim spolom ni bila potrjena. V sporočilu je bil namreč uporabljen moški slovnični spol, starši pa otrok nismo pripeljali v šolo in vrtec, čeprav imamo samo učiteljice in vzgojiteljice. Podobno ugotavljajo tudi za nemški jezik, in sicer »/p/ri množinah za učitelje ali zvezne kanclerje otroci že zdaj mislijo pretežno na ženske« (Heine 2018), za spremembo predstav o poklicih pa predlagajo (prav tam): »Če naj bi si torej otroci pod astronomi predstavljali tudi ženske, je treba več astronomk poslati v vesolje, namesto da jih jezikovno poudarjamo.«

2.2.2 Ženski in srednji slovnični spol

V primerjavi z moškim slovničnim spolom je primerov spolno nezaznamovane rabe ženskega in srednjega slovničnega spola veliko manj, poimenovanja pa lahko razvrstimo v naslednje skupine:

1. nevtralna poimenovanja, npr: *priča, žrtev, oseba; bitje*,
2. čustveno (pogosto slabšalno) zaznamovana poimenovanja v prvem ali edinem pomenu, npr.: *brblja, brbra, cmendra, cmera, cmerda, cmerga, čveka, negoda, nerga, prismoda, zguba, žlabudra, žlobudra, žužlja, žužnja, blebetulja, klepetulja, cmerika, jokica, propalica, jera/Jera, mila jera/Jera;*⁸ *cepetaló, človeče, dremalo, gobezdalo, hacalo, vreščalo, zaspáne, zijalo, zmene, žužnjalo, bitjece,*
3. čustveno (pogosto slabšalno) zaznamovana poimenovanja v neprvem (pogosto metaforičnem) pomenu, npr.: *ujeda, krava, opica, ovca, žolna, ščuka, sraka* (prvi pomen je žival, ki so ji v neprvem pomenu pripisane človeške lastnosti); *drdra, zgaga, kremža, packa, perla, skaza, kislica; mahedralo, ropotalo, trobilo, živinče,*
4. poimenovanje po astroloških znamenjih, npr.: *devica, riba, tehtnica.*

2.3 Samostalniki ženskega slovničnega spola za poimenovanje žensk

2.3.1 Samostalniki s pomenom 'zakonska žena'

V SSKJ je 75 leksemov s pomenom 'zakonska žena'. Po Adi Vidovič Muha (1997: 70) lahko pri teh poimenovanjih govorimo o »izraženi družbeni hierarhizaciji po spolu«. Taka poimenovanja oz. pomeni so označeni na naslednje načine:

1. s časovno-frekvenčnim kvalifikatorjem starinsko:⁹ *starešinka, stotnica, svetnica, županja, načelnica, organistovka, pekovka, polkovnica, popadija, popinja, popovka, ribičevka, črednica, dacarka, davkarica, dimnikarica, doktorica, glavarka, glavarica, gozdarica, gubernatorica, guvernerka, hišnica, hotelirka, kajžarica, kapitanika;*
2. s časovno-frekvenčnim kvalifikatorjem zastarelo:¹⁰ *sodnica, sodnikovka, generalica, generalka, kapetanika;*
3. s časovno-frekvenčnim kvalifikatorjem redko:¹¹ *prestolonaslednica, cerkovnica, doževka,*
4. s kvalifikatorskim pojasnilom: *vojvodinja* v nekaterih deželah, *šahinja* zlasti v iranskem okolju, nekdanj, *vikontesa* v Franciji, *bankirka* v nekaterih deželah, *bazilisa* v bizantinski državi, *begovica* v fevdalni Turčiji,
5. brez časovnega kvalifikatorja: *viničarka, žagarica, graščakinja, grofica, grofinja, banica, bajtarica, baronica.*

Analiza SNB je pokazala, da je med temi poimenovanji veliko neosemantemov, pri katerih je prišlo do spremembe pomena 'zakonska žena' v 'žensko, ki opravlja določen

⁸ V to skupino sodijo tudi leksemi *baraba, mevža* in *pijandura*, ki po Ursuli Doleschal (2015: 338) označujejo moški leksikalni spol.

⁹ »Beseda, pomen ali zveza, ki je bila nekoč (v kaki funkciji) splošno rabljena; danes ima arhaično patino (*ajd, akoravno*)« (SSKJ, § 154).

¹⁰ »Nekoč rabljena beseda, pomen ali zveza; danes je v knjižnem jeziku mrtva (*blagajnica, diviti se*). O tem kakšno stilno vrednost je imela tako kvalificirana beseda nekoč, slovar ne daje pojasnil« (SSKJ, § 155).

¹¹ »Beseda, pomen ali zveza, ki je sicer v splošni rabi, pa je v razmerju do sinonima precej redka (*bogataška, dopoldneven*)« (§ 153).

poklic ali je nosilka čina', npr. *notarka*, *bankirka* in *majorka* (Štumberger 2015: 102–103). V SSKJ2 so ti pomeni navedeni kot prvi.

2.3.2 Novotvorjena poimenovanja

Ker je v slovenskem knjižnem jeziku običajno, da za znane ženske nosilke družbenih funkcij in dejavnosti navajamo poimenovanja v ženskem slovničnem spolu, je pričakovano, da »/š/tevilu teh poimenovanj narašča tako v slovarjih kot v rabi« (Derganc 2017: 126). To velja posebno za lektorirana besedila, saj je bilo leta 1969 v *Delu* za znano žensko osebo rabljeno poimenovanje v moškem slovničnem spolu samo v enem besedilu, leta 2000 pa ni bilo v pregledanem časopisu niti enega primera (Umek 2008: 84). Analiza predstavitev kandidatk za mestni svet v Mestni občini Ljubljana je pokazala nekoliko drugačno sliko, saj je 29 % kandidatk uporabilo poimenovanja v moškem slovničnem spolu, najpogosteje pri večbesednih poimenovanjih kot *ekonomski tehnik* (13), *gimnazijski maturant* (18) (Kobal 2015: 52).

Analiza novotvorjenih poimenovanj za ženske osebe je pokazala (Štumberger 2017: 192–193), da so pri novejših poimenovanjih tvorna naslednja priponska obrazila:

- ka: *atašejka*, *dekanka*, *golfistka*, *japijka*, *klošarka*, *kolumnistka*, *konzulka*, *koordinatorka*, *menedžerka*, *ministrantka*, *nomadka*, *ombudsmanka*, *parlamentarka*, *primarijka*, *prodekanka*, *šarmerka*;
- ica: *dekanica*, *kajakašica*, *koordinatorica*, *magistrica*, *navijačica*, *prodekaničica*, *rektorica*;
- esa: *klovnesa*;
- arka: *bulimičarka*, *bioenergetičarka*;
- inja: *astrologinja*, *ekologinja*, *kinologinja*, *nevrobiologinja*, *numerologinja*, *škofinja*, *varuhinja človekovih pravic*;
- ja: *dekanja*, *podžupanja*, *prodekanja*.

Pogoste so tudi tvorjenke iz glagola, pridevnika ali samostalnika, ki ni poimenovanje za moško osebo, npr.

- ica: *častnica*, *dojenčica*, *naravovarstvenica*, *povzpetnica*, *potrošnica*, *podjetnica*;
- ka: *alternativka*, *krasoslovka*, *marginalka*, *narečjeslovka*, *neoliberalka*, *radijka*, *rekreativka*, *zdravilka*.

Ker gre pri poimenovanjih ženskih oseb za novejšje izraze, je pri nekaterih pomenih zapisanih več izrazov, ki so enakovredni in so v slovarjih (še) brez kvalifikatorjev, npr. *dekanica*, *dekanja*, *dekanka* in *koordinatorica*, *koordinatorka*.

3 Zaključek

Za poimenovanje oseb dveh bioloških spolov imamo v slovenskem knjižnem jeziku poimenovanja treh slovničnih spolov – moškega, ženskega in srednjega. Biološki spol osebe razvršča v biološki kategoriji moški in ženska, slovnični spol pa samostalnike razvršča v slovnične kategorije. Obe kategoriji sta ločeni, povezava med njima pa je možna, ni pa nujna. V slovarskem gradivu najdemo tako primere za prekrivnost kot neprekrivnost slovničnega in biološkega spola.

Primere spolno nezaznamovane rabe najdemo pri vseh slovničnih spolih, to pomeni, da so vsi slovnični spoli lahko tudi spolno nezaznamovani. Ker je največ primerov spolno nezaznamovane rabe homonimne z moškim slovničnim spolom, se v nejezikoslovnih razpravah spolna nezaznamovanost v jeziku enači z moškim slovničnim spolom ali kar z moškimi, ki so zaradi slovnice obtoženi zatiranja ženskega slovničnega, posledično pa tudi biološkega spola, ki so mu dodali še neznano število družbenih spolov.

Za odpravo domnevnih jezikovnih krivic so senati Fakultete za socialne vede, Filozofske fakultete in Fakultete za družbene vede sprejeli jezikovne dekrete, ki v fakultetnih pravilih zapovedujejo rabo ženskega slovničnega spola. S tem naj bi pripomogli k enakosti spolov, kot beremo v *Neseksistični rabi jezika* (Kozmik, Jeram 1995), pri tem pa ni jasno, kdo in zakaj si enakosti spolov sploh želi. Bistvo človeka je namreč v različnosti in ustvarjalnosti, ki jo izražamo tudi v jeziku.

VIRI IN LITERATURA

- Anton BAJEC idr. (ur.), 1994: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. Na spletu.
- Aleksandra BIZJAK KONČAR, Marko SNOJ (ur.), 2014: *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika*. Ljubljana: Založba ZRC. Na spletu.
- Aleksandra DERGANČ, 2017: Poimenovanja za ženske nosilke poklicev in položajev v slovenščini in ruščini. *Jezikoslovni zapiski* 23/2. 125–30.
- Ursula DOLESCHAL, 2015: Gender in Slovenian. *Gender Across Language, Volume 4*. Ur. M. Hellinger, H. Motschenbacher. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 335–68.
- Peter EISENBERG, 2017: Das missbrauchte Geschlecht. *Süddeutsche Zeitung* 2. 3. 2017. Dostopno na: <https://www.sueddeutsche.de/kultur/essay-das-missbrauchte-geschlecht-1.3402438> (2. 1. 2019).
- Peter EISENBERG, 2018: Das Deutsche ist eine geschlechtergerechte Sprache – ohne Zwang und ohne Manipulation. *Bundeszentrale für politische Bildung* 8. 8. Na spletu.
- Matthias HEINE, 2018: Warum die Gendersternchen-Debatte so deprimierend ist. *Welt*, 8. 6. Na spletu.
- Petra KOBAL, 2015: *Ženska poimenovanja poklicev*. Ljubljana: FF. *Gigafida*: korpusna besedilna zbirka. Na spletu.

- Vera KOZMIK, Jasna JERAM (ur.), 1995: *Neseksistična raba jezika*. Ljubljana.
- Tatjana MARVIN, 2018: Jezik in spol. *Kvarkadabra* 22. 6. Na spletu.
- Breda POGORELEC, 1997: Slovenska skladnja in poimenovanja ženskih oseb. *Dodatek k 33. SSJLK*.
- Heinz-Dieter POHL, 2015: Von Lehrern und von Weibchen. *Die Presse*, 16. 4. Na spletu.
- Ingrid SAMEL, 2000: *Einführung in die feministische Sprachwissenschaft*. Berlin: Erich Schmidt.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, 2., dopolnjena in deloma prenovljena izdaja. Ljubljana: Založba ZRC. Na spletu.
- STA, Marko RABUZA, 2017: Učitelji in vzgojitelji bodo stavkali za valentinovo. *SiolNet* 15. 12. Na spletu.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2010: *Tvorjenke slovenskega jezika med slovarjem in besedilom*. Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovenske jezike in književnosti (Zora, 71).
- Saška ŠTUMBERGER, 2015: Veränderungen in der gesellschaftlichen Stellung von Frauen in Slowenien seit 1991: Personenbezeichnungen im Wörterbuch Slovar novejšega besedja slovenskega jezika (2012). *New Approaches to Gender and Queer Research in Slavonic Studies*. Ur. D. Scheller-Boltz. Wiesbaden: Harrasowitz (Die Welt der Slaven 59). 101–9.
- Saška ŠTUMBERGER, 2017: New words in the second edition of the Slovene Standard Language Dictionary with examples of nouns denoting females. Ur. L. Repanšek, M. Sekli. *12. letno srečanje Združenja za slovansko jezikoslovje, Ljubljana, 21.–24. september 2017. Povzetki prispevkov*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 192–93.
- Jože TOPORIŠIČ, 1981: K teoriji spola v slovenskem (knjižnem) jeziku. *Slavistična revija* 29/1. 79–94.
- Neža UMEK, 2008: *Feminizacija v slovenščini in francoščini: družbeni in/ali jezikovni problem?* Ljubljana: FDV.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1997: Prvine družbene prepoznavnosti ženske prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti. *33. SSJLK*. Ur. A. Derganc. Ljubljana: FF. 69–79.

SUMMARY

The article presents nouns denoting persons in interpretative dictionaries of Slovenian standard language—in the two editions of the *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (Dictionary of standard Slovenian language) and in the *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika* (Dictionary of new Slovenian words). Nouns denoting persons are presented in comparison to German, which provides, similarly to Slovenian, good word-forming options for word-independent female names. The two languages also face similar dilemmas regarding prescribing language changes due to putative language injustice.

The presentation of nouns denoting persons in the dictionaries shows that two kinds of naming should be distinguished—namely, naming of persons as biological beings, which come in antonymous pairs (e.g., *father – mother*) and have word-independent hypernyms (e.g., *parents*), and naming of persons according to their social functions and activities. In these cases, word-independent hypernyms do not exist; therefore, most often the masculine form is used as gender-neutral. In the explanations of such naming, the dictionaries use the gender-neutral pronoun *kdor* and the gender-neutral lexemes *oseba* and *bitje*.

Examples of gender-neutral uses of nouns are found in nouns of all three grammatical genders; however, the use of masculine grammatical gender is least burdened with morphemes. Examples of gender-neutral uses of nouns of feminine or neuter grammatical gender are often emotionally (often pejoratively) marked.

Nouns of feminine grammatical gender for naming women exhibit the change of meaning of “wife” to “woman professional,” which shows that a change of extra-linguistic circumstances can cause a change of a lexeme’s meaning. Newly formed names for women originate from male names or represent parallel forms. In both groups, nouns are formed by the means of the *-ica* and *-ka* suffixes. However, in forms from male names, the *-esa*, *-arka*, *-inja* and *-ja* suffixes are also used.

